

УДОСКОНАЛЕННЯ КОНСУЛЬТАЦІЙНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ АПК

В статье рассмотрены вопросы создания в сельскохозяйственной отрасли подсистем информационно-консультационной службы в условиях перехода сельскохозяйственных товаропроизводителей на новые формы производства продукции (в том числе и для фермерских хозяйств), а также условия создания территориального унитарного предприятия, которое будет работать в отрасли как информационно-консультационная служба.

Вступ. Структурні зрушення в аграрному секторі економіки, що викликані переходом України до ринкової економіки, призвели до необхідності значних змін у системі управління районного АПК, які спонукають організувати пошук форм взаємовідносин між керівною системою (сільськогосподарський відділ) і керованою системою (сільські товаровиробники), що раніше не існували або були недостатньо розвинені. Вивчаючи це положення, в регіонах виникає питання створення територіального унітарного підприємства (ТУП), що діє як інформаційно-консультаційна служба.

Постановка завдань. Зміна функцій органів управління АПК, дефіцит у господарствах досвідчених фахівців, відсутність доступу до інформаційних ресурсів створюють попит на інформаційно-консультаційні послуги. ТУП зосереджує свої зусилля на наданні допомоги в вирішенні тих проблем, яких потребують сільськогосподарські товаровиробники всіх форм господарювання. При цьому активізується робота з селянськими (фермерськими) господарствами і особистими підсобними господарствами населення.

Консультації, що надаються, створюють у сільськогосподарських товаровиробників мотивацію до прийняття рішень по ефективному використанню науково-технічної, ринкової та іншої корисної інформації, сприяють їм в освоєнні інноваційних проектів і передового досвіду сільськогосподарської діяльності, дозволяють послідовно збільшувати обсяги виробництва і збуту продукції.

Результат дослідження. Динамічний розвиток агропромислового комплексу припускає постійне вдосконалення організаційно-економічної структури інформаційно-консультаційної служби адекватно мінливим умовам, а також запитам її клієнтів, що спонукає службу постійно враховувати в своїй роботі організаційні, економічні та фінансові умови функціонування конкретних сільськогосподарських товаровиробників, їх виробничий потенціал, рівень кваліфікації кадрів та інші чинники.

Поглиблення ринкових відносин в АПК зумовило необхідність конкретизації функцій основних суб'єктів інформаційно-консультаційної діяльності. В організаційному плані інформаційно-консультаційна служба об'єднує чотири основні підсистеми: інформаційну, інноваційну, консультаційну і освітню (рис.1).

Отже, інформаційно-консультаційна служба агропромислового комплексу – це спеціалізована багаторівнева структура, що активно взаємодіє з науковими, освітніми, ринковими й іншими організаціями агропромислового комплексу з метою доведення інформації та навчання господарюючих суб'єктів методам господарювання, переважно на

безоплатній основі, реалізація яких підвищує ефективність виробництва і стійкість розвитку сільських територій.

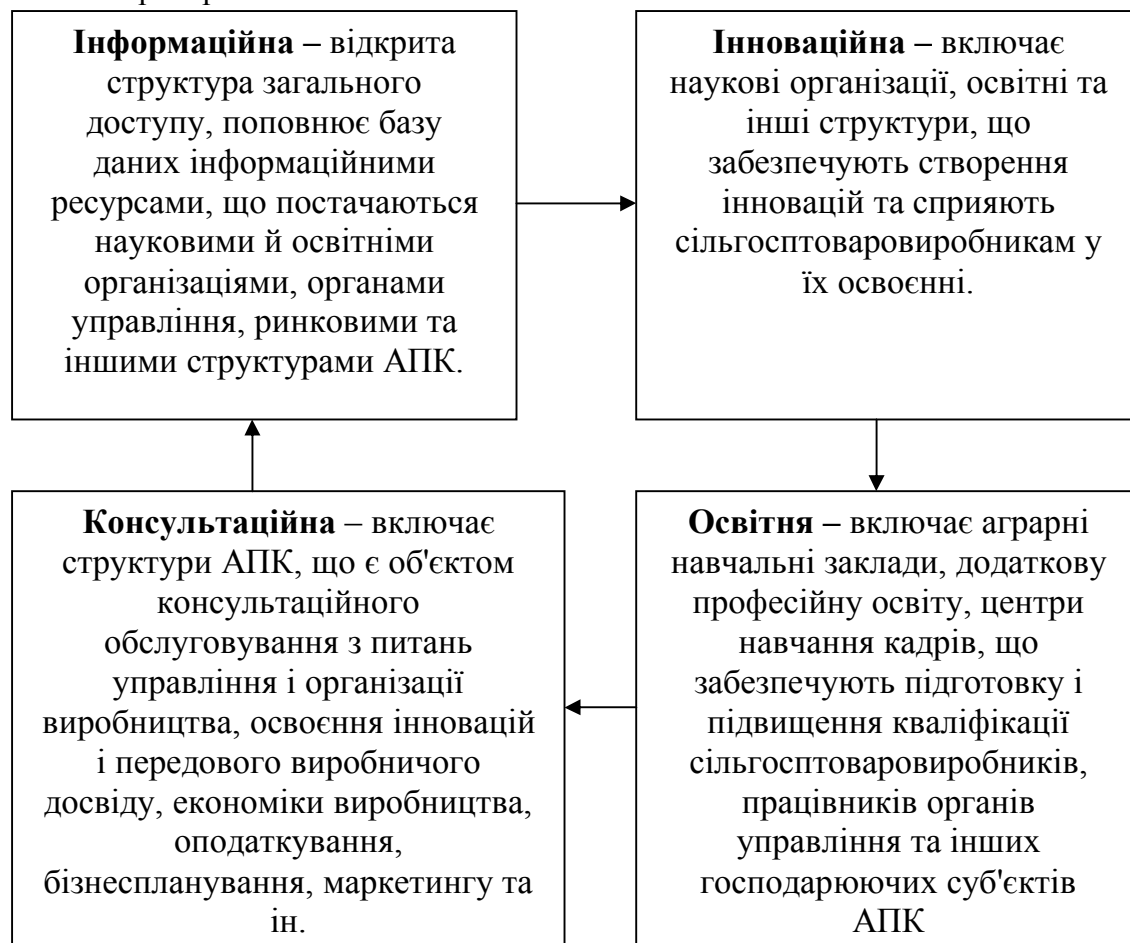

Рис.1. Основні підсистеми інформаційно-консультаційної служби

Завданнями інформаційно-консультаційної служби є:

- накопичення, обробка і доведення науково-технічної, ринкової та іншої інформації до зацікавлених суб'єктів агропромислового сектора;
- сприяння сільськогосподарським товаровиробникам в освоєнні інновацій, передового виробничого досвіду і методів ефективної діяльності;
- консультування з питань організації управління, бізнес-планування, бухгалтерського обліку, моніторингу, надання юридичних та інших послуг;
- участь у реструктуризації та відновленні економіки неплатоспроможних господарств;
- підвищення рівня знань і практичних навиків сільськогосподарських товаровиробників і сільського населення шляхом навчання, видання інформаційних матеріалів, проведення виставок та інших заходів;
- підготовка пропозицій для органів управління АПК по розробці й впровадженню прикладних науково-дослідних робіт;
- розробка і реалізація заходів щодо стійкого розвитку сільської місцевості.

Таким чином, основна роль інформаційно-консультаційної служби (ІКС) у сільськогосподарському виробництві полягає в тому, щоб допомогти сільськогосподарським товаровиробникам приймати більш обґрунтовані рішення, які допоможуть їм якнайкраще досягти власних цілей.

Зовнішні зв'язки ІКС, що працює в сільській місцевості, з іншими організаціями необхідні у випадках, коли:

- складається план роботи ІКС;
- залучаються на постійну або тимчасову роботу консультанти, вчені, фахівці, викладачі

навчальних закладів;

- необхідно погоджувати проведення заходів з іншими організаціями;
- потрібно отримати інформацію для створення або поповнення баз даних та її розповсюдження серед товаровиробників;
- потрібно отримати разові довідкові матеріали, яких немає в базі даних ІКС;
- виникає необхідність посилати товаровиробника за консультацією до іншої особи в іншу організацію;
- необхідно розповсюдити інформацію про свою діяльність.

До переліку зовнішніх організацій можна віднести такі:

- державні, адміністративні, статистичні і юридичні організації та установи;
- виробничі, переробні, торгові й обслуговуючі підприємства;
- оптові ринки по закупівлях сільгосппродукції, аукціони, біржі;
- наукові й навчальні заклади, дослідні станції;
- банки, кредитні, страхові та податкові організації;
- комунальні організації та установи;
- обчислювальні центри обласного і районного рівнів;
- органи і засоби масової інформації (газети, журнали, радіо, телебачення, Інтернет).

Слід зазначити, що спочатку ТУП може бути створене в структурі органів управління АПК, що має ряд переваг – наявність кадрового складу з великим досвідом організаційної роботи в сільському господарстві, глибокі знання проблем галузі, безпосередня участь у їх рішенні спільно з іншими службами, можливості для більш оперативного рішення управлінських і фінансових питань служби.

Аналіз роботи ТУП показав, що його розвиток має сильні, слабкі сторони, а також загрози, що стоять перед ним (рис.2).

ЗОВНІШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ	
ЗАГРОЗИ	МОЖЛИВОСТІ
<p>Економічна нестабільність Брак фінансових коштів у селян. Певна конкуренція в окремих сферах надання консультаційних послуг.</p>	<p>Відсутність реальної конкуренції по створенню в регіоні іншої аналогічної служби Авторитет консультантів. Прискорені процеси розвитку фермерського сектора і зростання потреби в консультаційних послугах. Налагоджені зв'язки з управлінськими структурами. Можливість прийняття законодавчих актів, що сприяють розвитку кооперації. Виділення коштів обласного бюджету на часткове фінансування центру.</p>
ВНУТРІШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ	
СИЛЬНІ СТОРОНИ	СЛАБКІ СТОРОНИ
<p>Ініціатива членів асоціації С(Ф)Г Наявність кваліфікованих консультантів. Наявність ділових відносин з керівництвом господарств. Знання проблем сільськогосподарських товаровиробників і бачення шляхів їх рішення. Досвід консультування на базі діючих регіональних консультаційних центрів. Досвід реформування колективних господарств.</p>	<p>Брак людських ресурсів кваліфікованих консультантів Брак власних фінансових ресурсів. Відсутність реклами роботи служби. Недостатнє інформаційне забезпечення. Недостатнє знання роботи консалтингових центрів в інших регіонах.</p>

Рис. 2. SWOT-аналіз роботи консультаційного центру

Висновок. Розміри і чисельність консультаційного центру визначаються багатьма чинниками. Це, перш за все, потреба виробників у консультаційних послугах, можливість оплати послуг. На перших порах створення ТУП переважна більшість консультаційних послуг надається безкоштовно. І лише у міру становлення і зміцнення служби, придбання належного авторитету і визнання з боку клієнтів її необхідності консультаційна діяльність поступово переводиться на госпрозрахункову основу.

Література

1. Кравченко І., Кухарчук Ю. Становлення сільськогосподарських дорадчих служб в Україні. – К., 2002. – 88 с.
2. Теорія і практика дорадництва (Планування та втілення програми Екстеншн): Навч.пос. / Т.Буткалюк, Ю.Ванжула та ін. – Вінниця: Консоль, 2004. – 240 с.
3. Управлінський консалтинг: Навч.пос. / М.Ф.Кропивко, Т.П.Кальна-Дубенюк та ін. – М.: Агроконсалт, 2004. – 344 с.

Summary

The are questions of creating an system of information and advice service in agricultural area in the conditions of transitions on new forms of productions (for farms also) are shown. The are conditions of creating territorially-unitary enterprise which will works in information and advice service.